

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) JORDBRUK OCH BOSKAPSSKÖTSEL.

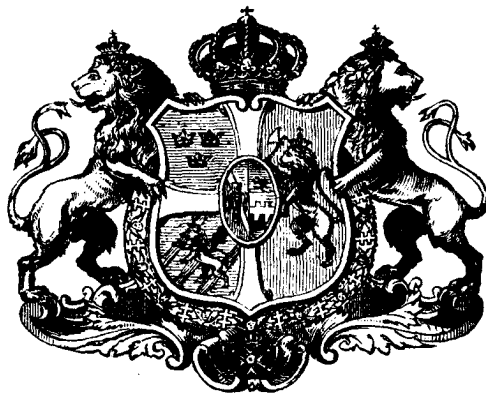
SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1875

(ÅRGÅNG 2.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRAL-BYRÅN.

(POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 13.)

STOCKHOLM, 1875
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KUNGL. BOETRYCKARE.

Bidrag till Sveriges officiella statistik. N, Jordbruk och boskapsskötsel. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1867-1912.

I denna serie utkom följande delserier:

1867-1912: Hushållningssällskapens berättelser för år ... / jämte sammandrag, utarb. af Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1865-1911 = 1-47 och 1874-1910: Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser för åren ... / utarb. av Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1874-1910 = Årg. 1-37. – Utbruten ur Sammandraget i Hushållningssällskapens årsberättelser.

Föregångare:

Kongl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

I femårsberättelserna finns länsvisa statistiska uppgifter om jordbruk och boskapsskötsel.

Efterföljare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1913-1963.

Årsväxten / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1963. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1962.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. 2, Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t.o.m. år 1955. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1959.

S. 23: Tab. D 10. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal 1750-1900. Se Diagram Fig. 8.

S. 23-25: Tab. D. 11. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal länsvis 1750-1900.

S. 26: Tab. D 12. Brukningsenheter inom olika storleksgrupper 1885-1910. Se Diagram Fig 9.

S. 33: Tab. E 1. Nyodlingar i hektar 1871-1955.

S. 33: Tab. E 2. Areal av olika ägoslag 1800-1920.

S. 36-38: Tab. E 5. Åkerjordens användning: areal använd för spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 6.

S. 38-40: Tab. E 6. Åkerjordens användning: areal använd för andra växtslag än spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 13.

S. 41: Tab. E 7. Åkerjordens användning 1866-1955: relativ fördelning, %.

S. 44: Tab. E 12. Allmän skördesiffra 1786-1955.

S. 45: Tab. E 13. Utsäde i ton 1802-1820.

S. 45: Tab. E 14. Utsäde i ton 1818-1860.

S. 46: Tab. E 15. Utsäde i ton 1865-1955.

S. 46: Tab. E 16. Skörd i 1 000-tal ton 1802-1820. Se Diagram Fig. 15.

S. 47: Tab. E 17. Skörd i 1 000-tal ton 1818-1860. Se Diagram Fig. 16 och 17.

S. 47-49: Tab. E 18. Skörd av spannmål i 1 000-tal ton 1860-1955. Se Diagram Fig. 16.

S. 50-52: Tab. E 19. Skörd av potatis, rotfrukter, hö och halm i 1 000-tal ton 1866-1955. Se Diagram Fig. 17.

S. 59: Tab. E 27. Skörd i miljoner skördeenheter 1866-1955.

S. 59: Tab. E 28. Skörd i skördeenheter per ha 1866-1955.

S. 60: Tab. E 29. Skörd per ha av vissa växtslag i deciton 1866-1955.

S. 61: Tab. E 31. Husdjur 1805-1820: översikt. Se Diagram Fig. 18 och 19.

S. 61: Tab. E 32. Husdjur 1818-1860. Se Diagram Fig. 18.

S. 62: Tab. E 33. Husdjur 1861-1911. Se Diagram Fig. 18.

S. 63: Tab. E 34. Husdjur 1913-1955. Se Diagram Fig. 18.

S. 67: Tab. E 38. Hästar och kor länsvis 1850-1955: index (1870 = 100).

S. 70: Tab. E 41. Nötkreatursenheter 1871-1955.

S. 70: Tab. E 42. Den vegetabiliska och animaliska produktionen 1871-1955.

S. 71: Tab. E 43. Den animaliska produktionen i 1 000 ton 1871-1913. Se Diagram Fig. 21 och 22.

S. 73: Tab. E 47. Renar 1865-1955.

S. 77: Tab. E 55. Hushållningssällskapen 1882-1955: översikt.

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) JORDBRUK OCH BOSKAPSSKÖTSEL.

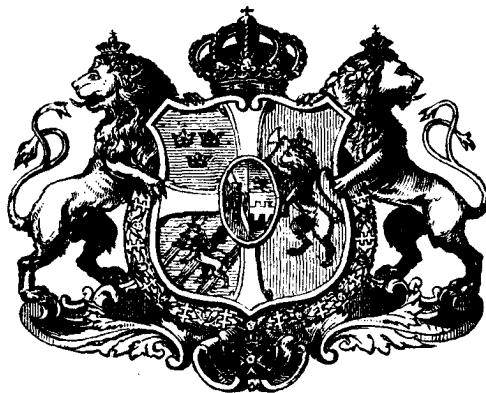
SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1875

(ÅRGÅNG 2.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRAL-BYRÅN.

(POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 13.)

STOCKHOLM, 1875
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KUNGL. BOETRYCKARE.

INNEHÅLL

	Sid.
Underdånig berättelse	1-9.
Tab. Litt. A. Användning af 1874 års skörd (i kubikfot).....	2.
I. Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1875.....	3.
Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1875 års skörd...	6.
II. Quantitativ beräkning af uppgifterna om 1875 års skörd.....	7.
Tab. Litt. B. Uppgifven vikt å sädesslagen i svenska skålpund per kubikfot, år 1875.....	8.
Tabellbilaga	10-12.
Tab. N:o 1. Sammandrag af Kronolänsmännens rapporter om skörden år 1875.....	10.
Tab. N:o 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1875.....	12.
Résumé	13.

STORMÄGTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Genom nådigt beslut den 5 Juni 1874 täcktes Eders Kungl. Maj:t anbefalla en förändring i afseende på Länsstyrelsernas dittills afgifna årsväxtberättelser, nemligen så, att hädanefter, medelst dels särskildt infordrade uppgifter om det skördade korntalet inom hvarje länsmansdistrikt, dels den genom Hushållningssällskapens årsredogörelser vunna kännedomen om utsädesmängden af olika växtslag, en kvantitiv om ock endast approximativ kunskap om den inbergade grödan skulle skyndsamt vinnas och offentliggöras, i sammanhang hvarmed äfven borde lemnas ett sammandrag af de allmänna omdömen om årsväxten, som Länsstyrelserna, hvar och en för sitt län, hade att afgifva. Statistiska Central-Byrån, hvilken fick sig ålagdt att verkställa de nödiga beräkningarna och utarbета sammandrag af dem, blef sålunda i stånd att sistlidne års höst för första gången afgifva en underdänig berättelse med ifrågavarande syfte och får nu i underdänighet här framlägga en dylik om 1875 års skörd.

Ehuru den hittills vunna erfarenheten af endast ett år måste anses för ringa, för att man på grund deraf skulle våga uttala något bestämdt omdöme om beräkningsmetodens

Sammandrag af årsväxtberättelserna 1875.

praktiska värde, torde det dock icke sakna skäl att redan nu börja samla material för en framtida, mera fullständig granskning i detta hänseende.

Om man i sådant ändamål jemför de *beräknade* skördekvantiteterna i årsväxtredogörelsen för år 1874 med dem, som hittills äro kända för samma år genom Hushållningssällskapens direkta uppgifter, finner man såsom allmän regel,

att de på olika vägar vunna talen för samma föremål enligt regel icke skilja sig mera från hvarandra, än att de kunna sägas utgöra ömsesidig kontroll;

att de beräknade talen oftast äro högre än de direkt uppgifna, en omständighet som redan på förhand är bevisad böra inträffa, enär erfarenheten hittills ådagalagt de senare vara för låga;

att då beräkningen stundom gifvit lägre tal än dem, som sedermera af Hushållningssällskapen uppgifvits, har detta visat sig stå i samband med en uppgifven utsädesmängd, lägre än hvad man af äldre uppgifter haft skäl att antaga; och

att om exempelvis för Malmöhus län ganska stora skiljaktigheter visa sig mellan de olika slagen af uppgifter, synes

orsaken ligga deruti, att hos rikets i fråga om jordbruket största län skiljaktigheterna måste skarpast framträda, äfvensom derutinnan att det ännu icke tyckes hafva lyckats Hushållningssällskapet i detta län att öfverallt från de många socknarna erhålla säkra uppgifter.

Sistnämnda förhållande gifver Statistiska Central-Byrån anledning att återupprepa hvad redan förr är framhållet, nemligen hurusom dessa beräknade skördeuppgifter stå i det nära samband med Hushållningssällskapens undersökningar i samma syfte, att de förras tillförlitlighet är väsentligt beroende af de senares. Visserligen äro beräkningarna jemväl beroende af säkerheten i fråga om de af Länsmännen uppgifna korntalen, men då det som tjenar till beräkningsgrund för hvarje län, är ett medeltal af samtliga vanligast till 20—30 uppgående distriktsuppgifterna, och då intet skäl förefinnes att antaga, det de fel, som kunna i dessa primäruppgifter förekomma, gå hos alla eller de flesta i samma riktning utan antagligen ungefär lika mycket hålla sig öfver som under det rätta, så torde man kunna förutsätta, att det sålunda funna *medelkorntalet* temligen nöjaktigt inträffar med verkligheten.

Ett dylikt förhållande kan ej motses i afseende på den andra faktorn i beräkningen eller *utsädesmängden*. Felen i afseende på uppgifterna härom lära väl allmännast gå i samma riktning eller till för lågt belopp. Summan af de särskilda uppgifterna blir följaktligen besvärad af samma fel, som vidlåder ett öfvervägande antal af detaljuppgifterna. Här af följer den stora vikt, som ligger derpå, att allt tillförlitligare uppgifter om utsädesmängden måtte kunna från Hushållningssällskapet erhållas, och att det förfaringssätt, som redan af

flere Hushållningssällskap införts att successive göra vissa delar af länet till föremål för noggranna undersökningar, måtte af de öfriga Sällskapen antagas.

Då hitintills icke mera än halfva antalet Hushållningssällskap hunnit afgifva sina statistiska redogörelser om 1874 års skörd, kan någon jemförelse mellan resultaten af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes årsväxtberättelser för 1874 och Hushållningssällskapens redogörelser för samma år ännu ej fullständigt genomföras.

I stället må den sannolika riktigheten af de för 1874 beräknade skördequantiteterna på ett annat sätt här undersökas, nemligen genom att tillse, i hvad mån dessa visat sig tillräckliga för kända behof. Under antagande således, i likhet med hvad i dylika fall förr gjorts, att 1874 års skörd blifvit använd under tiden från d. 1 Okt. 1874 till samma tid 1875 och att det som vid sistnämnda tidpunkt fanns kvar motsvarades af ett lika stort förråd vid samma tid 1874, skulle resultatet blifva, enligt nedanstående tab. Litt. A, att för den inhemska konsumtionen funnits af 1874 års skörd tillgängliga vid pass 75,340,000 kubikfot eller 11,958,700 tunnor strå- och trindsäd. Om det vidare vore riktigt, såsom vanligen antages, nemligen att 2,500,000 t:r (15,750,000 k:f.) pläga utgå till kreaturens utfodring, skulle återstå till den personliga förbrukningen 59,590,000 k:f. (9,458,700 t:r), hvilket på en folkmängd af 4,341,559 personer (d. 31 Dec. 1874) skulle i medeltal på hvar och en göra 13,73 kbf. (=2,18 t:a). Antagande deremot såsom vanligt, att 2,45 t:a åtgått för hvarje person, skulle härför hafva erfordrats 10,636,800 t:r, hvar af följer, under förutsättning af riktigheten i ofvanstående antaganden, att 1874 års skörd i sjelfva verket varit något bättre,

Tab. Litt. A.

Användning af 1874 års skörd (i kubikfot).

	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohete.	Potatis,
Beräknad skörd år 1874.....	4,633,200	26,799,800	16,790,900	41,893,500	5,822,600	1,664,200	322,200	691,700	19,900	73,693,800
Införsel $\frac{1}{10}$ 1874— $\frac{30}{100}$ 1875 ¹⁾	2,307,445	6,923,884	422,932	—	—	—	—	—	—	?
Summa	6,940,645	33,723,684	17,213,832	41,893,500	5,822,600	1,664,200	322,200	691,700	19,900	73,693,800
Utförsel $\frac{1}{10}$ 1874— $\frac{30}{100}$ 1875 ¹⁾	584,148	72,545	1,176,273	9,809,811	—	—	—	—	—	?
För bränvinsbränning d:o ²⁾	136,307	880,801	1,070,631	41,513	232,815	—	—	—	3,870	10,530,184
Beräknadt utsäde för 1875 års skörd.....	³⁾ 618,400	³⁾ 3,693,400	3,002,000	9,862,900	1,064,300	399,200	74,000	212,500	3,700	9,613,500
Minskning	1,338,855	4,646,746	5,248,904	19,714,224	1,297,115	399,200	74,000	212,500	7,570	20,143,684
Återstod till konsumtion	5,601,790	29,076,938	11,964,928	22,179,276	4,525,485	1,265,000	248,200	479,200	12,330	53,550,116
			73,348,417				1,992,400			

¹⁾ Enligt de med Post- och Inrikes-Tidningar af General-Tullstyrelsen meddelade månadsuppgifterna.

²⁾ För hela bränvinsbränningen, 19,808,676 k:r af normalstyrka, hafva dessutom användts 42,605 k:f. majs, 23,140 c:r hvitbetssirup och 10,495 c:r renlaf.

³⁾ Der af hösthvete 565,000, vårhvete 53,400, höstråg 3,641,400, vårråg 52,000 k:f.

än hvad beräkningen gifvit, och skulle sålunda den nya beräkningsmetoden lida af samma om ej fullt ut lika stort fel, som vidlåder Hushållningssällskapens berättelser i detta hänseende. I den mån åter mängden af utsädet blir bättre känd, bör detta fel i beräkningen minskas.

Med afdrag af hvad som behöfts för bränvinsbränning och utsäde skulle potatisskörden 1874 hafva lemnat en tillgång af 53,550,000 kubf. (= 8,500,000 t:r). Hvad öfriga rotfrukter gifvit, är ej känt, men 1 mill. t:r torde man dock få antaga och skulle sålunda hela tillgången af rotfrukter hafva varit 9½ mill. t:r (oberäknadt det ännu ej kända belopp, som in- och exportskilnaden kan hafva gifvit). En antagen förbrukning inom landet för människor och husdjur, beräknad tillsammans efter 2,5 t:a för person, erfordrar 10,854,000 t:r, och gifver sålunda beräkningen en brist af något mer än 1 mill. t:r, ett resultat som likväl är mycket gynnsammare än hvad som hittills visat sig genom Hushållningssällskapens berättelser, hvarvid denna brist plägar vara 3 gånger så stor. Det är klart att äfven här, likasom i fråga om sädesskörden, skall en noggrannare utredning af den verkliga utsädesmängden leda till en säkrare uppskattning af skörden.

Såsom slutresultat af denna granskning af beräkningsmetodens användbarhet synes framgå, att den gifver ett icke för högt skördebelopp, men icke heller så lågt som enligt Hushållningssällskapens årsredogörelser plägar erhållas.

Statistiska Central-Byrån öfvergår nu till egentliga föremålet för denna underdåniga berättelse, nemligen en redogörelse om innevarande 1875 års skörd.

I.

Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden 1875.

Med bibehållande af den länsordning, som i Statistiska Central-Byråns redogörelser följes, meddelas ur dessa omdömen följande: ¹⁾

för *Stockholms län* (ink. till Stat. C.-B. d. 9 Nov. 1875):

»att, ehuru sädesafkastningen beräknas blifva temligen jemngod, Konungens Befallningshafvande likväl i betraktande deraf, att höskörden allmänast varit ganska underhållig, anser skörden i sin helhet endast kunna angifvas såsom *ej fullt medelmåttig*;

för *Uppsala län* (ink. d. 5 Nov.):

»att skörden i sin helhet blifvit *öfver medelmåttig*;

för *Södermanlands län* (ink. d. 28 Okt.):

»att afkastningen af höstsädet råg och hvete är medelmåttig, af korn, hafre, blandsäd, ärter, bönor, vicker och potatis något öfver

medelmåttan, af öfriga rotfrukter medelmåttig, men af spånadsväxter, hvilka dock endast obetydligt odlas, under medelmåttan; att höskörden från odlad jord är god och från naturliga ängar utfallit något öfver medelmåttan; äfvensom att skörden, i allmänhet bedömd, kan anses vara *öfver medelmåttan*;

för *Östergötlands län* (ink. d. 2 Nov.):

»att höstsäden af råg och hvete, hvilken vid förra vintrens analkande syntes ovanligt lofvande, likväl betydligt skadades deraf, att marken icke hann tillfrysa före fallandet af den första mera än 4 månader kvarliggande snön och fördenskull i allmänhet lemnat *knappt medelmåttig* skörd; att deremot *vårsäden* af korn, blandsäd och hafre äfvensom ärter och trindsäd jemte *potatisen* under den fördelaktigaste väderlek synnerligen frodats och lemnat *god* afkastning så till mängd som beskaffenhet;

samt att *höfångsten* å såväl vallar som naturliga ängar varit *riklig* och blifvit väl inbergad, iföljd hvaraf, och då derjemte halm-tillgången af vårsäd varit ovanligt rik, *fodertillgången* kan anses vara *utöfver behovet*;

för *Jönköpings län* (ink. d. 23 Okt.):

»Under nästlidne års höst var väderleken särdeles gynnsam för *höstsädets* både utsåning och tillväxt, så att de nya rågfälten nästan öfverallt föredede ett synnerligen lofvande utseende. Då emellertid vintern hastigt inträdde, med ymniga snöfall, utan att marken dessförinnan tillfrusit, ledo rågfälten under nämnda årtid betydlig skada, så att desamma flerstädes måste uppharvas och med vårsäd besås. I följd häraf har rågskörden, om än på enstaka ställen ganska vacer, dock i allmänhet blifvit vida underlägsen hvad man hade anledning förvänta och i medeltal för hela länet afkastat allenast mellan fjerde och femte kornet, beräknadt utan afdrag för utsädet, hvaran rågskörden, som dock torde kunna anses motsvara ortens behof, icke lemnar öfverskott till afsalu.

Af *vårsäden*, korn och hafre, hvilket senare sädeslag i största utsträckning odlas, har deremot skörden utfallit fördelaktig, synnerligast inom några härad, samt lemnar betydligt öfverskott till försäljning.

Höskörden från både odlad jord och naturliga ängar har lemnat god afkastning, hvilket är desto mera tillfredsställande, som de gamla foderförråden blifvit i det närmaste förbrukade. För bergningen af såväl hö, som säd, har väderleken i allmänhet varit särdeles gynnsam.

Potatisskörden har i medeltal lemnat en afkastning af åttonde kornet, likaledes af god beskaffenhet.

I allmänhet bedömd anser Kungl. Maj:ts Befallningshafvande skörden inom länet böra, med hänsigt till den svagare rågskörden, betecknas såsom *medelmåttig*;

för *Kronobergs län* (ink. d. 28 Okt.):

»att höskörden blifvit från odlad jord något öfver medelmåttig och från naturliga ängar medelmåttig, äfvensom att halmafkastningen och sädesskörden blifvit *något öfver medelmåttig*;

för *Kalmar län* (ink. d. 1 Nov.):

»att skörden, som inom olika trakter af länet delvis visat sig något skiljaktig, beroende förnämligast af olika fördelad nederbörd af snö under vintern och regn under påföljande vår och sommar, kan anses öfverhufvud vara i anseende *till myckenheten medelmåttig* och *till beskaffenheten god*;

för *Gotlands län* (ink. d. 2 Nov.):

»Under sistlidne vinter föll redan i November å den då ännu icke tillfrusna marken en myckenhet snö, som quarlåg ända till

¹⁾ Här intagna utdrag ur Länsstyrelsernas allmänna omdömen jemte de hufvudsakligaste resultaten af beräkningarna äro, i den mån de hunnit verkställas, genom Post- och Inrikes-Tidningar till allmänhetens kännedom redan meddelade.

medio af April. Under denna tid tillkommo täta snöfall, hvilka ytterligare förstörde snömassorna. Ehuru vintern var kylig och stundom visade ända till 20 graders köldgrad, kunde käle ändock ej bildas i jorden till följd af den höga snön, som emellertid genom ömsom blidväder och ömsom frost erhöill ett hårdt istäcke. Detta vållade att, då snön på våren så småningom utan regn af solen uppsmältes, höstsäden och i synnerhet hvetet blef af omvexlande solsken och frost mycket skadad; och som först i slutet af Maj och Juni föllo varma regn, kunde höstsäden ej i synnerlig mån åter upprättas. Vårsäde och rotfrukter blefvo dock nedlagde uti gynnsam väderlek och goda, varma regn i Juni och början af Juli lofvade en gynnsam skörd af vårsädet och rotfrukterna. Emellertid uti början af Juli inträdde en långvarig torka, åtföljd af stark värme, hvilken väderlek utan afbrott fortfor ända till skördetiden i medio och slutet af Augusti. Häraf skadades i synnerhet på den mindre bördiga jorden stråsäden; men som rotfrukterna voro hårdigare och några regn föllo i slutet af Augusti och September, höllo dessa sig bättre.

Med anledning af de från olika Länsmansdistrikten inkomna uppgifter, får Länsstyrelsen angående skörden i sin helhet antaga: att hvetet lemnat dålig afkastning eller nära missväxt; att rågen gifvit nära medelmåttig skörd; att kornet lemnat medelmåttig afkastning; att hafre och blandsäd lemnat skörd något under medelmättan; att ärterna gifvit afkastning mera under medelmättan; att bönor och vicker, som föga odlats, lemnat, der dock odling deraf egt rum, nära missväxt; att rapsen, der den odlats, lemnat en skörd under medelmättan; att på lin och hampa, som föga odlats, erhöillits nästan missväxt; att potatis lemnat medelmåttig afkastning; att rotfrukterna synas gifva medelmåttig skörd; att höskörden, särdeles å den odlade jorden varit öfver medelmättan; att halmfodret lemnat ringa tillgång; att sädestillgången för länets behof är tillräcklig och särdeles af korn till afsalu; samt

att säd och foder, såsom välbergade, äro af god beskaffenhet, men fodertillgången, i synnerhet den af halm, så ringa, att stor fara för foderbrist uppstår, särdeles om vintern blifver långvarig och kall.

Om innevarande års skörd anser Länsstyrelsen sig alltså böra meddela det allmänna omdöme, att skörden i sin helhet blifvit omkring *en tredjedel under medelmättan*;

för *Blekinge län* (ink. d. 14 Okt.):

»att skörden anses hafva utfallit *fullt medelmåttig*;

för *Kristianstads län* (ink. d. 1 Nov.):

»Som af Kronolänsmännens inkomna rapporter frångår, att *sädesskörden* i 16 distrikt i allmänhet är tillräcklig för ortens behof och för försäljning derutöfver, i 5 distrikt i allmänhet är tillräcklig för eget behof och i 2 distrikt otillräcklig för eget behof, samt att *fodertillgången* i 3 distrikt är mer än tillräcklig för eget behof, i 15 distrikt tillräcklig för eget behof, i 4 distrikt någorlunda tillräcklig fast knapp och i ett distrikt ej tillräcklig, så anser sig Landshöfdinge-Embetet kunna afgifva det allmänna omdöme om årets skörd inom länet, att den är *god*;

för *Malmöhus län* (ink. d. 1 Nov.):

»att skörden kan anses vara *fullt medelmåttig*;

för *Hallands län* (ink. d. 23 Okt.):

»att skörden här i länet kan anses hafva utfallit *öfver medelmättan*;

för *Göteborgs och Bohus län* (ink. d. 30 Okt.):

»Ehuru någon mindre del af vintersäden lidit af den mängd snö, som föll under vintern, så att den förliden vår måste å några orter uppköras, har sädesskörden, till följd af den under sommaren rådande, för årsväxten synnerligen gynnsamma väderleken, i allmänhet utfallit ovanligt rik, och då grödan kunnat inbergas under lika gynnsamma förhållanden, kan årets skörd af såväl vinter- som vårsäd anses jemngod med de bästa årens grödor. Äfven potatis har lemnat god afkastning och är med få undantag frisk. Af öfriga rotfrukter, som mindre odlas, har äfven försvarlig skörd erhöillits liksom af linet. Höskörden å naturliga ångar har varit fullt medelmåttig, hvaremot å de artificiella vallarne, hvilka lidit dels af snömassorna och dels af tidig betning, skörden utfallit under medelmättan. Halmskörden är rik och god, och fodertillgången derigenom ymnig. Öfverhufvud bedömd, kan årets skörd anses *god*;

för *Elfsborgs län* (ink. d. 15 Nov.):

»att, såsom rapporterna utmärka, sädesskörden, i följd af den för årsväxten gynnsamma väderleken, i allmänhet varit god och lemnar, utöfver länets behof, öfverskott till afsalu; att rotfrukter, af hvilka potatis hufvudsakligen odlas, hafva lemnat temligen god afkastning, men på många ställen äro angrifna af torröta; samt att af hö erhöillits fullt medelmåttig skörd, om ej mera, så att, då skörden af halm varit riklig, fodertillgången är fullt tillräcklig.

På grund häraf och med fast afseende derå, att grödan kunnat under synnerligen gynnsamma förhållanden särdeles väl inbergas, torde skörden i det hela kunna anses hafva varit *god*;

för *Skaraborgs län* (ink. d. 25 Okt.):

»att höafkastningen varit *god*, oaktadt första årets vallar lemnat ringa skörd; att halmstillgången anses blifva *riklig* samt att grödan af de särskilda sädesväxterna ej allenast bör blifva för ortens behof *fullt tillräcklig* utan äfven lemna ej ringa öfverskott till försäljning»;

för *Vermlands län* (ink. d. 29 Okt.):

»att höstsäden, som förlidet år gynnades af tjenlig väderlek under och efter såningstiden, till följd af samma lyckliga förhållande under växtperioden innevarande år lemnat, med undantag af länets nordliga och östliga fögderin, hvarest sädesskörden högst sällan motsvarar behofvet, *fullt medelmåttig* skörd; att enahanda omdöme kan gifvas för vårsäden, så att af spanmålstillgången kan påräknas någon del till afsalu; att höskörden i allmänhet utfallit *medelmåttig*, men när de vallar, som i år skulle bergas första gången, ledo mycket af torkan under förlidet års sommar, så, och i anseende dertill, att de för betning afsedda marker icke lemnade tillräcklig näring, har andra skörden af öfriga vallar måst användas till betning; kunnande dock fodertillgången, i betraktande af den rikliga halmskörden, anses fullt motsvara orternas behof»;

för *Örebro län* (ink. d. 1 Nov.):

»att afkastningen af hvete och råg kan antagas vara god, af korn, hafre och annan vårsäd mycket god, samt af potatis och öfriga rotfrukter god; att höfångsten är fullt medelmåttig; samt att skörden inom länet, i allmänhet bedömd, torde kunna anses *god*;

för *Vestmanlands län* (ink. d. 6 Nov.):

»Då ur Länsmännen primäruppgifter om skördebeloppen framgår, att sädesskörden i allmänhet icke allenast förslår för ortens behof, utan äfven lemna icke obetydligt öfverskott till afsalu, att af potatis och andra rotfrukter skörden varit till mängd medelmättig, och att fodertillgången är fullt tillräcklig för ortens behof, äfvensom att i följd af särdeles gynnsam väderlek under bergningstiden den inhöstade grödan är af god beskaffenhet, anser Konungens Befallningshafvande dessa förhållanden berättiga till det slutomdöme, att skörden i allmänhet kan anses *mycket god*»;

för *Kopparbergs län* (ink. d. 1 Nov.):

»att *höstsädet*, bestående hufvudsakligast af råg och i länets sydligare trakter jemväl i någon, ehuru ringa mån af hvete, lemnat en *mer än medelmättig* skörd af god beskaffenhet;

att *vårsädet*, hvaraf hufvudbeständsdelen utgöres af hafre, men jemväl till väsentlig del utaf flere slag af blandsäd och i vissa socknar af korn, i allmänhet gifvit en *mer än medelmättig* afkastning, utaf god beskaffenhet;

att *potatisskörden*, af god beskaffenhet, utom i vissa trakter, der den blifvit skadad af torröta, i öfrigt är *medelmättig*;

att *höskörden*, oaktadt första årets insädda vallar lemnat sämre afkastning, dock blifvit *fullt medelmättig*, men skörden af halmfodret *något derunder*; samt

att, vid betraktande häraf och hvad Kronofogdarne i anledning af Länsmännen uppgifter yttrat, såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd kan antagas, att den utfallit *öfver medelmättan*, äfvensom, med afseende dels å den lyckliga ekonomiska ställning, som under de senare åren i länet varit rådande, dels derå att skörden i allmänhet fördelaktigast utfallit i länets nordligaste trakter och dels å den lättare gemenskap, som med andra orter nu mera är tillgänglig, att länets befolkning otvifvelaktigt besitter förmåga, att intill nästa skörd sig med erforderliga lefnadsmedel förse, äfven om inskränkning i trävaruörelsen, och måhända äfven i bruksörelsen, kommer att göra arbetsförtjensterna och i följd deraf äfven penningtillgången mindre riklig»;

för *Gefleborgs län* (ink. d. 8 Nov.):

»att skörden inom länet kan antagas hafva i allmänhet *utfallit god*»;

för *Vesternorrlands län* (ink. d. 1 Nov.):

»att innevarande års skörd inom länet är hvad sädena beträffar *medelmättig* och i fråga om höskörden *god*»;

för *Jemtlands län* (ink. d. 9 Nov.):

»att väderleken under året i allmänhet varit för såväl växtligheten som inbergningen gynnsam, ehuru inom några socknar frost mer eller mindre skadat grödan; att *höskörden* kan antagas hafva utfallit *ymnig*; samt att ehuru äfven *sädesgrödan* inom flere trakter varit *ymnig*, densamma dock till följd af partiella frostsador ej för hela länet torde böra uppskattas högre än såsom *god*».

för *Vesterbottens län* (ink. d. 21 Okt.):

»Sistlidne års höst utmärkte sig genom ett långvarigt regnande, som med få afbrott fortfor till början af November, då den första snön föll på nästan okälad mark. Vid medlet af sistnämnde månad inträdde klar luft med kyla, som blef rådande under påföljande 3 månader och uppgick vid slutet af December till — 30 grader samt under Januari till — 40 grader. Under Februari, Mars och April

månader herskade en mera jemn vintertemperatur, 10 å 15 grader under fryspunkten, stundom i förening med rätt hård bläst. Med Maj månad inträdde blidare väderlek och redan under första dagarne af sistberörde månad visade sig tecken till grönska. Kälen, som under vinterns lopp i betydlig grad ökat sig, qvarlåg länge och förorsakade, att något jordbruksarbete ej kunde påbörjas förr än efter medlet af månaden, då sädden företogs och fortgick till första dagarne af Juni under den mest gynnsamma väderlek, hvilken fortfarande hela sommaren och äfven sträckt sig till bergningstiden.

Årets gröda kan anses hafva utfallit *öfver medelmättan* och blifva för ortens jordbrukande befolkning fullt tillräcklig intill nästa års skörd, hvaremot den lösa befolkningens behof måste under kommande året, likasom tillföre, fyllas genom inköp från andra orter, hvilket ombesörjes af verksegare och köpmän; någon statens mellankomst är dock icke det ringaste af behovet påkallad»;

för *Norrbottnens län* (ink. d. 5 Nov.):

»Efter riklig nederbörd af regn tillfrös jorden i medlet af November månad sistlidet år, hvarefter nederbörden af snö var obetydlig under hela vintern. Kölden var deremot vintern igenom jemn och sträng. Den af vatten genomdränkta jorden tillfrös därför hårdt och i den bildades djupt gående käle, hvilken, ehuru våren inföll ovanligt tidigt, på torrländta ställen qvarlåg långt in i Juni månad och på många sidländta icke under hela sommaren bortgått. Sätningen verkställdes under gynnsam väderlek i slutet af Maj och början af Juni, och, om än väderleken under sistnämnda månad icke var så tjenlig, var den deremot under hela Juli särdeles fördelaktig för växtligheten, omvexlande, som den var med stark värme och tillräcklig nederbörd, tillföljd hvaraf ock sädesväxterna bringades till den utveckling, att de, då kyligare väderlek inträdde under Augusti, hvilken ock under dess senare hälft var frostförande, kunde i kustlandssocknarna mogna skördas i slutet af nyssnämnda och början af September månad utan att hafva annat än på ett fåtal mera frostländta ställen tagit någon nämnvärd skada och uti Lappmarkerna vid samma tid, om än icke alldeles fullmogna, afmejas, här och der skadade af frost, men i allmänhet dugliga till utsäde.

Skörden af råg och hufvudsädet korn, hvilken verkstälts under de mest gynnsamma väderleksförhållanden, kan därför anses god, äfvenså ock af andra sädeslag, hvilka dock obetydligt odlas.

Skörden af rotfrukter, af hvilka potatis är den, som egentligen odlas, har till följd af både den kalla väderleken under senare delen af sommaren och af den under samma tid rådande torkan, lemnat en afkastning under medelmättan, men dock af mycket god beskaffenhet.

Höskörden från odlad jord har utfallit ojemnt, i det ny igenlagd och väl skött sådan lemnat mycken afkastning, hvaremot den å äldre vallar utfallit betydligt under medelmättan; skörden från naturliga ängar har äfven utfallit ojemnt, så att å bäckängar och rödjningsmarker erhållits god, å myrängar, tillföljd af den djupa kälen, ringa afkastning.

Såväl af de inkomna statistiska uppgifterna, som af Kronofogdarnes upplysningar, hvilka ligga till grund för hvad här ofvan är yttrat, anser sig Länsstyrelsen kunna afgifva det allmänna omdöme, att skörden inom länet utfallit *fullt medelmättig*.

Sädesskörden, som är tillräcklig för den jordbrukande befolkningens behof till nästa skörd, lemna ock inom de delar af länet, som ligga närmast kusten, något öfverskott till afsalu och till besparingar, hvadan ock då dertill kommer, att den lösa befolkningens

behof i allmänhet fylles af arbetsgifvare, som dels hafva behållningar i spannmål från förlidet år, dels innevarande höst försett sig med sådan från andra orter, någon brist hvarken för utsädesbehofvet nästa vår eller för höstfödan kan komma att uppstå och någon svårighet ej heller för den lösa befolkningen att sig lifnära uppkomma, såvida ej några betydligare stockningar uti tillfällena till arbetsförtjenst under nästkommande år inträffa».

Då här ofvan meddelade omdömen gälla för skörden i sin helhet inom hvarje län, så är i följd häraf Statistiska Central-Byråns nedanstående sammanfattning af dem inskränkt till ett gemensamt omdöme om *hela* skörden i riket.

Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1875 års skörd.

Stockholms	län... ej fullt medelmåttig.
Uppsala	» ... öfver medelmåttig.
Södermanlands	» ... öfver medelmåttan.
Östergötlands	» ... öfver medelmåttan ¹⁾ .
Jönköpings	» ... medelmåttig.
Kronobergs	» ... något öfver medelmåttig.
Kalmar	» ... något öfver medelmåttan ¹⁾ .
Gotlands	» ... en tredjedel under medelmåttan.
Blekinge	» ... fullt medelmåttig.
Kristianstads	» ... god.
Malmöhus	» ... fullt medelmåttig.
Hallands	» ... öfver medelmåttan.
Göteborgs och Bohus	» ... god.
Elfsborgs	» ... god.
Skaraborgs	» ... öfver medelmåttan ¹⁾ .
Vermlands	» ... fullt medelmåttig ¹⁾ .
Örebro	» ... god.
Vestmanlands	» ... mycket god.
Kopparbergs	» ... öfver medelmåttan.
Gefleborgs	» ... god.
Vesternorrlands	» ... något öfver medelmåttan ¹⁾ .
Jemtlands	» ... god ¹⁾ .
Vesterbottens	» ... öfver medelmåttan.
Norrbottnens	» ... fullt medelmåttig.

Hela riket öfver medelmåttig.

För att ur ofvanstående omdömen för hvarje län finna totalomdömet för hela riket har Statistiska Central-Byrån här förfarit på samma sätt, som är angifvet i föregående årsväxtberättelse, och har det sålunda med tillämpning af der angifna värdeskalor visat sig, att bland Länsstyrelsernas omdömen om 1875 års skörd hafva

3 %	utfallit såsom: mycket god.
26 %	» god.
30 %	» öfver medelmåttig.
29 %	» fullt eller något öfver medelmåttig.
6 %	» medelmåttig.
6 %	» ej fullt eller en tredjedel under medelmåttan.

Detta sammanfattadt enligt en annan likaledes i samma berättelse angifven skala gifver för hela riket det relativa talet 7,0, hvilket motsvarar ofvanstående totalomdöme *öfver medelmåttig*.

Betydelsen af detta relativa värde med deremot svarande totalomdöme om 1875 års skörd torde bäst framgå af följande jemförelse med närmast förutgångna 10 år:

skörd år	relativt värde	motsvarande allmänt omdöme.
1875	7,0	öfver medelmåttan.
1874	5,4	nära medelmåttig.
1873	6,7	mer än fullt medelmåttig.
1872	6,4	fullt medelmåttig.
1871	7,1	öfver medelmåttan.
1870	7,4	nära god.
1869	7,2	mer än öfver medelmåttan.
1868	4,9	knappt under medelmåttan.
1867	5,2	under medelmåttan.
1866	6,1	medelmåttig.
1865	5,4	nära medelmåttig.

Sålunda bedömd synes 1875 års skörd vara att jemföra med skördarna under de goda åren 1869, 1870 och 1871.

Ehuru det först om ett år kan blifva känt, till hvilken *sädesexport* 1875 års skörd gifvit upphof, torde det dock icke sakna sitt värde att redan nu sammanställa ofvanstående tabellariska öfversigt med följande, utvisande det quantum af hvarje skördeårs sädesproduktion, som under loppet af nästefterföljande Oktober—September månader blifvit utfördt utöfver beloppet af det införda, nemligen:

	exportöfverskott.
af 1874 års skörd	(omkr.) 1,990,000 kub.fot.
» 1873 »	12,485,300 »
» 1872 »	10,135,660 »
» 1871 »	20,755,690 »
» 1870 »	22,633,430 »
» 1869 »	19,477,640 »
» 1868 » (importöfverskott) —748,377 »
» 1867 »	1,636,186 »
» 1866 »	12,656,813 »
» 1865 »	8,099,790 »

¹⁾ Jfr ordalydelsen i ofvanstående utdrag ur länsredogörelsen.

II.

Quantitativ beräkning af uppgifterna om 1875 års skörd.

Af de för sådan beräkning nödiga tvenne faktorerna erhålles endast korntalet direkte för året uppgifvet, hvaremot utsädet måste tagas sådant det för äldre år är sist känt, dock med vederbörlig korrektion. Denna korrektion är för år 1875 verkställd sålunda: Genom att jemföra medeltalet af det uppgifna utsädet af hvarje sädesslag under de 3 åren 1865—1867 med motsvarande tal för åren 1871—1873, hafva erhållits procenttal, som i de flesta fall ådagalägga en årlig tillökning, men i några fall äfven en minskning. Årstillväxterna i utsädet hafva visat sig vara:

för hvete, höst-	2,30 %
» » vår-	3,61 »
» råg, höst-	0,62 »
» korn	0,42 »
» hafre	2,50 »
» vicker	1,36 »
» potatis	1,40 »

Det genom Hushållningssällskapen för hela riket sist kända årets (1873) utsäde i hvarje län, ökad med 2 gånger ofvanstående procenttal, har gifvit 1875 års sannolika utsäde, hvarvid de sädesslag, som enligt ofvanstående beräkning visat en minskning, hafva ansetts böra kvarstå oförändrade. Talen för hela rikets utsäde återfinnas i ofvanstående tab. Litt. A. Der af vissa sädesslag endast grönfoder uppgifvits vara skördadt, har vid slutliga beräkningen härför behörigt afdrag af utsäde gjorts.

Det skördade korntalet, beräknadt enligt den i förra årsväxtberättelsen angifna metoden för hvarje län särskildt och för hela riket, återfinnes i bilagde tab. N:o 1. Vid jemförelse med nästlidet års skörd erhållas följande tal:

	Medelkorntal.	
	1874	1875
Höstsäde	7,485	7,475
Vårsäde	4,738	6,866
Baljväxter	4,110	7,087
Potatis	7,764	7,778

Efter korntalet räknadt öfverträffas sålunda 1874 års skörd af 1875 års med 45 % af inbergadt vårsäde och 72 % af baljväxter, hvaremot höstsäde och potatis hafva gifvit ungefär lika mycket de båda åren.

Om *potatisens beskaffenhet* upplyses (i tab. n:o 1) att den öfverallt är god och välsmakande men i de flesta trakter angripen af torröta, i synnerhet i rikets sydligaste delar, hvaremot Gotland och Norrland i allmänhet blifvit derifrån

förskonade. I Jemtlands län har potatisen på sina ställen blifvit frostskadad.

Huru mycket af *öfriga rotfrukter* erhållits, kan ej i bestämdt rymdmått angifvas, men då skörden häraf synes öfverhufvud taget hafva utfallit fullt medelmåttig, har antagligen åtminstone 1 mill. tunnor skördats.

Lin och *hampa* tages vanligen af marken, innan fröet hunnit mogna, och ligger väl häri orsaken, hvarför medelkornet utfallit med endast 3,2. Sjelfva spånadsämnet har till mängden blifvit medelmåttigt och vanligen af god beskaffenhet.

Höskörden från den odlade jorden har blifvit i allmänhet öfver medelmåttan, men i några trakter af riket, t. ex. Norrland, Södermanland, Östergötland, Jönköpings län ännu bättre. De naturliga ängarna hafva deremot lemnat en icke fullt ut så gynnsam skörd, dock öfver hufvud taget fullt medelmåttig.

Halmafkastningen anses hafva utfallit i de flesta fall god, af höstsäden dock något mindre.

Sädestillgången uppskattas öfverallt i hela riket med få undantag blifva ej allenast tillräcklig för ortens behof utan äfven lemna möjlighet till en större eller mindre försäljning och synes man sålunda hafva att förvänta en betydande export från riket, i synnerhet af hafre och äfven af korn. I Jönköpings län antages höstsäden blifva endast knappt tillräcklig. Uti sådana trakter af riket der, såsom i Kopparbergs, Vester- och Norrbottens län sällan om ens någonsin orten förmår sjelf gifva sina bebyggare brödfödan, har i år erhållits en skörd, som uppskattas tillräcklig för den fasta befolkningen och är det sålunda endast den löse arbetaren, som här måste förses med spanmål från andra delar af riket. Dock omtalas från dessa orter äfven befintliga besparingar, förvärfvade under förflutna års lyckliga handelskonjunktur.

Då såväl hö- som halmafkastningen utfallit så gynnsam, som ofvan är angifvet, är det klart, att *fodertillgången* i allmänhet taget måste blifva fullt tillräcklig; från flere trakter talas om tillgångar för en större eller mindre försäljning. I Jönköpings och Kalmar län befarar man, att fodertillgången skall blifva något knapp, dock ej egentligen otillräcklig. Detta gäller ock om vissa trakter af Stockholms län. På Gotland befaras foderbrist.

Från hvartenda distrikt i hela riket har man nästan sammanstående uttalat sig om *bergningsvädret* såsom hafvande varit serdeles gynnsamt och har man detta att tacka för lyckan att de inbergade grödorna af allahanda slag blifvit öfver allt goda och välbergade.

Tab. N:o 2 innehåller uppgift om hvad skörden af säd och potatis *quantitativt* enligt beräkning gifvit. Sammanställd med förflutna årets skörd visar det innevarande året följande siffror i såväl kubikfot som tunnor:

stående tab. Litt. B blifvit möjlig. Resultaten häraf sammanställda med motsvarande för sistlidet år och beräknade efter gamla mått- och vigtsystemet visa följande tal för medelvigten af 1 tunna säd:

	1874	1875
1 tunna hvete, höst-.....	15 L \mathring{a} 2 \mathring{a} .	15 L \mathring{a} 5 \mathring{a} .
» » vår-.....	14 » 11 »	14 » 15 »
» råg, höst-.....	13 » 15 »	14 » 2 »
» » vår-.....	12 » 13 »	13 » 10 »
» korn.....	12 » — »	12 » 9 »
» hafre.....	8 » 18 »	9 » 5 »
» blandsäd.....	10 » 7 »	11 » 1 »
» ärter.....	15 » 7 »	15 » 15 »
» bönor.....	? » ? »	15 » — »
» vicker.....	? » ? »	14 » 11 »

Samtliga sädesslag hafva sålunda visat sig innevarande år viktigare än under det nästförflutna, uppgående skilnaden till 3 \mathring{a} för 1 tunna hösthvete, 7 \mathring{a} för höstråg, 9 \mathring{a} för korn, 7 \mathring{a} för hafre o. s. v., hvilka tal naturligtvis i betydande mån öka värdet af årets skörd.

De båda årens sädesskörd, bestämd i vikt, kan beräknas hafva varit följande:

	1874	1875
Skörd.	Centner.	Centner.
Hvete, höst-.....	2,120,800	2,033,200
» vår-.....	99,300	148,300
Råg, höst-.....	11,567,000	12,203,800
» vår-.....	108,500	119,000
Korn.....	6,397,300	8,634,800
Hafre.....	11,814,000	19,358,100
Blandsäd.....	1,915,700	2,746,100
Ärter, bönor och vicker.....	1,306,900	2,207,600
Summa	35,329,500	47,450,900

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kungl. Maj:ts

Enligt beräkning har 1875 års skörd sålunda gifvit 12 mill. centner *mera* än 1874 års, hvilket öfverskjutande belopp, förvandladt i penningevärde efter endast 5 kronor pr centner, gifver den särdeles betydande summan af 60 millioner kronor.

Medelvigten af 1875 års sädesskörd är 35,9 \mathring{a} för kubikfoten (= 11 L \mathring{a} 6 \mathring{a} pr t:a), hvilket jemfördt med 1874 års motsvarande 35,8 \mathring{a} (= 11 L \mathring{a} 5 \mathring{a} pr t:a) kan synas stå i strid med de här ofvan för hvarje sädesslag angifna vikt-skilnaderna hos de båda årens grödor, men vinner sin förklaring deraf, att de lättaste sädesslagen, i synnerhet hafre och korn, ingå uti innevarande års skörd till långt högre belopp än under det förflutna.

Huru stort detta procentiska förhållande är, framgår af följande öfversigt:

	1874		1875	
Skörd.	Efter rymd.	Efter vikt.	Efter rymd.	Efter vikt.
Höstsäd.....	31,4 %	38,7 %	23,8 %	30,0 %
Vårsäd.....	65,9 »	57,6 »	72,8 »	65,3 »
Baljväxter.....	2,7 »	3,7 »	3,4 »	4,7 »
Summa	100 %	100 %	100 %	100 %

Vårsädens öfvervägande rymdmängd nedsattes visserligen betydligt, när man räknar efter vigten, men sålänge vårsäden i alla fall utgör en så framstående beståndsdel i skörden inom vårt land, måste ock vexlingarna i hvad den det ena eller andra året gifvit blifva i väsentlig mån bestämmande, när fråga är att fälla ett allmänt omdöme om hela skörden, och har man därför ock antagligen just de under innevarande år inbergade goda grödorna af i synnerhet hafre och korn att till stor del tacka för det gynnsamma omdöme, som man ansett sig kunna uttala om årets skörd.

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåtar

FR. TH. BERG.

Stockholm den 24 November 1875.

Elis Sidenbladh.

Tab. N:o 1.

Sammandrag af Kronolänsmännens

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
L ä n.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Bland- säd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohvete.	Raps.	Potatis.	Potatisens beskaffenhet.	
	Höst-.	Vår-.	Höst-.	Vår-.											
	K o r n t a l.														
1	Stockholms stad ¹⁾	7	5	7	—	7,5	7,5	7	7,5	—	7	—	—	7	—
2	Stockholms	7,469	5,5	7,119	—	6,471	6,683	6,823	6,184	5,3	2)6,1	—	—	6,279	god, på några ställen angripen af torröta.
3	Uppsala	8,600	2)8	7,970	2)7	7,251	7,466	6,852	6,252	6,393	2)6	—	—	7,500	god.
4	Södermanlands	7,239	2)6,5	9,158	2)6,5	7,802	8,196	7,419	7,882	2)5	2)7,7	—	—	6,800	god, på få ställen angripen af torröta.
5	Östergötlands	5,206	2)5,5	5,887	2)5	7,978	7,397	7,923	8,591	2)8	6,979	—	—	7,388	mer eller mindre angripen af torröta.
6	Jönköpings	6,331	5,648	3,908	4,696	5,335	5,783	5,560	5,121	2)5	2)5,6	—	—	7,304	god, delvis skadad af torröta.
7	Kronobergs	5,710	5,415	6,066	5,418	5,847	6,655	5,641	4,497	2)5	2)4,3	—	—	7,957	god, på få ställen angripen af torröta.
8	Kalmar	4,263	5,067	5,149	2)5	5,561	7,106	6,608	6,420	5,5	2)6,1	5,594	—	6,882	god, i vissa trakter skadad af torröta.
9	Gotlands	4,500	5,500	5,850	—	6,550	5,650	5,860	4,250	4,500	4,500	—	60	6,700	god.
10	Blekinge	7,872	2)7	6,923	5,021	6,820	7,130	7,037	5,992	2)7	6,608	2)6	2)80	8,619	på sine ställen angripen af torröta.
11	Kristianstads	8,988	2)5,5	7,637	4,358	7,928	7,866	7,673	8,595	2)5,6	2)7,3	4,434	2)100	7,865	god, dock inom hela länet mer eller mindre angripen af torröta.
12	Malmöhus	8,670	2)6,5	8,404	2)4	8,751	8,909	9,002	7,364	2)6	7,386	5,018	120	7,397	inom hela länet mer eller mindre angripen af torröta.
13	Hallands	8,666	6,257	8,052	4,930	6,784	7,459	6,565	6,881	6,263	2)7,7	2)8,5	—	8,056	mycket angripen af torröta.
14	Göteborgs och Bohus	9,398	5,780	10,691	6,082	8,044	6,857	7,286	7,032	6,890	2)6	—	—	9,813	god, sällan angripen af torröta.
15	Elfsborgs	7,486	6,335	8,427	6,754	6,383	5,838	5,860	7,005	7,390	2)6,7	4	—	8,094	god, dock inom hela länet mer eller mindre angripen af torröta.
16	Skaraborgs	7,280	5,187	7,414	4,738	6,580	5,803	5,443	7,377	2)5	2)6,8	—	—	7,389	god, men flerstades angripen af torröta.
17	Vermlands	5,958	4,682	8,649	2)5	5,790	5,629	6,143	4,634	2)5	2)6,7	—	—	8,475	god, på några få ställen angripen af torröta.
18	Örebro	8,866	5,894	9,795	2)6,2	7,184	7,367	7,802	8,450	7,111	2)8,6	—	—	9,480	god, här och der skadad af torröta.
19	Vestmanlands	8,934	2)7	8,877	—	7,696	8,021	7,047	7,402	2)6,7	2)6,4	—	—	7,957	god.
20	Kopparbergs	9,287	5,594	10,940	4,572	7,365	5,225	6,939	6,587	—	grönfoder	—	—	8,614	god, på en del ställen mer eller mindre angripen af torröta.
21	Gefleborgs	7,694	6,025	8,312	4,621	7,127	6,513	6,932	6,048	4,078	2)6,7	—	—	8,470	god, på ett eller annat ställe angripen af torröta.
22	Vesternorrlands	2)10	2)6	9,541	5,725	7,557	2)6,463	6,705	5,736	—	grönfoder	—	—	7,258	mycket god.
23	Jemtlands	2)9	—	9,272	2)5	6,785	2)5,4	2)5,7	2)5,4	—	grönfoder	—	—	6,596	god, på några ställen frostskaadet.
24	Vesterbottens	—	—	9,321	6,748	6,160	2)7	7,389	2)6	—	—	—	—	8,241	god.
25	Norrbottens	8	—	16,259	7,5	6,114	grönfoder	—	—	—	—	—	—	7,601	god.
Hela riket		7,435	5,321	7,481	5,349	7,263	6,705	7,352	7,219	6,785	6,905	5,101	2)100	7,778	god, inom större delen af riket mer eller mindre skadad af torröta.

¹⁾ För Stockholms stad är korntalet här antaget lika med det från kringliggande länsmandistrikt uppgivne.

²⁾ Dette korntal gæller endast for de lænsmandistrikt, der mogen skord erhællits och ej blott grønfoder.

³⁾ Med uttrykket »omogt linfrø» menas, at tågan tagits før an frøet mognat.

rapporter om skörden år 1875.

16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	
Öfriga rotfrukter.	Lin och Hampa.		Höskörden		Halmafkastningen.		Sädestillgången.	Fodertillgången.	Bergningsvädrets beskaffenhet.	
	Frö: Korn. 3)	Spånadsämne.	från odlad jord.	från naturliga ängar.	Höstsädes-.	Vårsädes-.				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
nära medelm.	2,5 + omog.	kort.	nära medelm.	medelmåttig.	öfver medelm.	fullt medelm.	behofvet + försäljning.	behofvet.	särdel. gynnsamt.	2
något under medelmåttan.	2,5 + omog.	kort.	medelmåttig.	medelmåttig.	nära god.	nära god.	behofvet + betydlig försäljning.	tillräcklig.	särdel. gynnsamt.	3
medelmåttig.	2 + omog.	medelmåttigt.	god.	nära god.	god.	god.	behofvet + försäljning.	öfver behofvet.	ovanl. gynnsamt.	4
fullt medelm.	3,8 + omog.	långt och godt.	nära god.	god.	nära medelm.	god.	behofvet + försäljning.	fullt tillräcklig.	särdel. gynnsamt.	5
något öfver medelmåttan.	3 + omog.	medelm., långt.	nära god.	nära god.	ringa.	rik.	höstsäd knappt tillräckl., vårs. t. afsalu.	knappt tillräckl.	särdel. gynnsamt.	6
medelmåttig.	3 + omog.	ganska godt.	öfver medelm.	fullt medelm.	nära god.	nära god.	behofvet + försäljning.	behofvet.	särdel. gynnsamt.	7
fullt medelm.	3,5 + omog.	fullt medelm.	fullt medelm.	fullt medelm.	knapp.	öfver medelm.	behofvet + någon försäljn. (af vårsäd).	knappt behofvet.	gynnsamt.	8
medelmåttig.	1	under medelm.	något öfver medelmåttan.	något öfver medelmåttan.	under medelm.	medelmåttig.	behofvet + försäljning.	knappt.	gynnsamt.	9
öfver medelm.	3	öfver medelm.	medelmåttig.	fullt medelm.	god.	god (delvis kort).	fullt tillräcklig + försäljning.	fullt tillräcklig.	särdel. gynnsamt.	10
medelmåttig.	3 + omog.	nära medelmåttan, kort.	medelmåttig.	medelmåttig.	öfver medelm.	öfver medelm.	behofvet + försäljning.	tillräcklig.	gynnsamt.	11
medelmåttig.	3,5 + omog.	medelm., vackert men kort.	öfver medelm.	öfver medelm.	god.	god.	behofvet + betydlig försäljning.	god.	särdel. gynnsamt.	12
öfver medelm.	4 + omog.	godt.	god, i N. del. aflänet und. medelm.	god, i N. del. af länet und. medelm.	riklig.	riklig.	behofvet + försäljning.	mer än tillräckl.	ovanl. gynnsamt.	13
medelmåttig.	5	långt o. vackert.	under medelm.	medelmåttig.	riklig.	riklig.	behofvet + ej obetydlig försäljning.	mer än tillräckl.	ovanl. gynnsamt.	14
medelmåttig.	4,9 + omog.	medelmåttigt.	medelmåttig.	fullt medelm.	god.	god.	behofvet + försäljning.	fullt tillräcklig.	särdel. gynnsamt.	15
något öfver medelmåttan.	4 + omog.	godt.	fullt medelm.	fullt medelm.	god.	god.	behofvet + betydlig försäljning.	öfver behofvet.	särdel. gynnsamt.	16
medelmåttig.	3,5 + omog.	medelmåttigt.	öfver medelm.	medelmåttig.	nära god.	nära god.	behofvet + försäljning.	tillräcklig.	särdel. gynnsamt.	17
öfver medelm.	3 + omog.	medelmåttigt.	öfver medelm.	öfver medelm.	god.	god.	behofvet + försäljning.	behofvet + någon försäljning.	särdel. gynnsamt.	18
nära medelm.	4 + omog.	medelmåttigt.	nära god.	öfver medelm.	god.	god.	behofvet + betydlig försäljning.	behofvet + någon försäljning.	särdel. gynnsamt.	19
fullt medelm.	2,5 + omog.	medelmåttigt.	öfver medelm.	medelmåttig.	nära god.	öfver medelm.	tillräcklig.	tillräcklig.	särdel. gynnsamt.	20
öfver medelm.	2,5 + omog.	medelm., godt.	öfver medelm.	medelmåttig.	nära god.	nära god.	behofvet + försäljning.	behofvet + försäljning.	särdel. gynnsamt.	21
öfver medelm.	vanl. omog.	godt.	mycket god.	god.	god.	god.	fullt tillräcklig + någon försäljning.	öfver behofvet.	särdel. gynnsamt.	22
fullt medelm.	omog.	medelmåttigt.	god.	öfver medelm.	öfver medelm.	öfver medelm.	behofvet + någon försäljning.	behofvet + försäljning.	särdel. gynnsamt.	23
fullt medelm.	omog.	fullt medelm.	god.	medelmåttig.	god.	god.	jordbrukarens behof.	behofvet.	särdel. gynnsamt.	24
medelmåttig.	omog.	långt och godt.	nära god.	under medelm.	god.	god.	nästan tillräcklig.	behofvet.	gynnsamt.	25
fullt medelmåttig.	3,2 + omog.	medelm., godt.	öfver medelmåttan.	fullt medelmåttig.	nära god.	god.	behofvet + betydlig försäljning.	fullt tillräcklig.	särdel. gynnsamt.	

Tab. N:o 2.

Beräknad skörd af säd och potatis år 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Län.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohvete.	Raps.	Potatis.
	Höst-.	Vår-.	Höst-.	Vår-.									
K u b i k f o t.													
Stockholms..... stad	200	30	400	—	300	2,400	1,000	200	—	100	—	—	33,200
Stockholms..... län	316,000	¹⁾ ?	1,278,100	—	594,500	1,533,400	255,900	174,600	¹⁾ ?	²⁾ 110,600	—	—	2,143,600
Uppsala	308,500	1,400	1,525,900	500	1,113,800	875,400	306,700	116,500	10,800	²⁾ 39,600	—	—	1,726,000
Södermanlands.....	426,600	4,400	2,098,900	85	422,600	2,597,600	128,300	140,500	2,900	²⁾ 29,800	—	—	2,078,500
Östergötlands.....	330,400	6,600	1,919,300	4,600	863,300	4,326,300	1,303,600	462,500	14,000	259,700	—	—	4,692,400
Jönköpings.....	26,100	8,800	620,800	9,900	314,200	3,816,100	208,100	28,700	¹⁾ ?	²⁾ 5,600	—	—	3,590,200
Kronobergs.....	6,500	5,100	709,500	51,500	832,400	2,195,600	125,600	8,100	200	²⁾ 2,400	—	—	3,600,700
Kalmar	96,100	²⁾ 4,400	1,698,800	²⁾ 15	820,900	2,667,800	²⁾ 11,400	52,900	¹⁾ ?	²⁾ 21,900	400	—	4,226,100
Gotlands	162,300	6,100	623,400	—	539,000	117,700	36,900	26,100	350	350	—	5,700	1,142,700
Blekinge	84,700	900	959,000	23,900	433,400	1,220,400	71,900	27,700	500	26,400	800	1,500	4,495,500
Kristianstads.....	371,800	400	2,165,900	7,700	2,247,200	3,142,200	565,300	301,200	13,800	²⁾ 81,400	8,900	5,700	9,485,200
Malmöhus	944,800	18,300	2,680,600	9,900	5,062,800	6,542,400	1,981,800	643,100	6,500	227,600	3,900	24,200	5,269,600
Hallands	105,800	65,400	1,080,400	62,600	480,000	3,940,500	292,800	23,300	44,700	²⁾ 16,300	²⁾ 3,300	—	2,372,400
Göteborgs och Bohus ..	89,000	46,500	720,500	12,900	829,800	3,914,700	311,100	69,600	353,400	²⁾ 27,500	—	—	2,641,800
Elfsborgs.....	66,300	72,300	1,255,500	61,000	359,200	7,642,400	301,500	85,100	37,900	²⁾ 27,700	150	—	4,971,000
Skaraborgs.....	372,400	9,000	2,280,000	19,500	375,200	7,911,000	272,600	268,900	3,500	²⁾ 168,300	—	—	4,977,600
Vermlands	35,000	20,600	1,272,000	1,000	106,300	5,032,600	94,100	34,100	600	²⁾ 17,300	—	—	3,681,500
Örebro.....	181,500	43,500	1,415,300	3,200	286,600	3,259,300	86,300	127,800	10,500	²⁾ 56,700	—	—	3,964,200
Vestmanlands.....	241,300	700	1,492,500	—	435,500	2,175,000	187,400	107,500	2,200	²⁾ 21,100	—	—	1,762,900
Kopparbergs.....	29,400	1,000	816,800	400	523,100	2,227,500	766,200	64,900	—	grönfoder	—	—	2,195,100
Gefleborgs.....	6,100	700	348,400	1,500	1,017,000	720,900	338,200	60,200	150	²⁾ 4,600	—	—	1,935,700
Vesternorrlands.....	30	100	143,300	2,800	1,411,300	²⁾ 146,800	107,100	22,900	—	grönfoder	—	—	1,498,000
Jemtlands.....	9	—	50,500	20	694,800	²⁾ 28,300	²⁾ 42,300	²⁾ 32,900	—	grönfoder	—	—	933,000
Vesterbottens.....	—	—	37,600	5,100	1,178,500	²⁾ 32,200	27,600	80	—	—	—	—	940,700
Norrbottnens.....	¹⁾ ?	—	47,200	¹⁾ ?	863,400	grönfoder	—	—	—	—	—	—	410,100
Rikets skörd i kubikfot	4,200,300	316,200	27,240,600	278,100	21,805,100	66,068,500	7,823,700	2,879,400	502,000	²⁾ 1,144,900	17,400	37,100	74,767,700
» » i tunnor	668,800	50,190	4,323,900	44,140	3,461,130	10,487,060	1,241,860	457,050	79,680	181,730	2,760	5,890	11,867,890

¹⁾ Då Hushållningssällskapet icke angifvit något utsäde af detta sädeslag, ehuru det att döma efter länsmännens rapporter om det skördade korntalet synes om ock i ringa grad odlas inom länet, så har någon beräkning öfver den skördade quantiteten ej kunnat verkställas.

²⁾ Dessutom grönfoder (jfr not. 2, tab. n:o 1).

³⁾ Länsmännens rapporter antyda skörd i långt flere distrikt, än hvarför utsäde finnes angifvet i Hushållningssällskapens berättelser, hvilka hvad bönor beträffar ej angifva något utsäde för 1873; enligt rapporterna hafva dock år 1875 sådana skördats inom 11 distrikt.

Résumé.

Les renseignements annuels sur les faits de la Statistique Agricole en Suède sont fournis par deux méthodes. Les Sociétés Agricoles des provinces publient (depuis 1865) des chiffres, directement reçus des cultivateurs, entre autres sur la quantité de la semence ainsi que sur celle de la récolte: cette méthode est la plus ancienne des deux, mais on n'en peut publier les résultats qu'après l'expiration d'un an ou plus. C'est pour cela que nous avons une autre méthode introduite depuis l'année passée, donnant des renseignements, quoiqu' en chiffres approximatifs, mais immédiatement après la fin de la récolte. Le calcul se fait de la manière suivante: La quantité ensemencée, quelques corrections y apportées, étant connue par les publications des Sociétés Agricoles, on a seulement eu besoin de demander une appréciation des multiples des grains récoltés dans chaque baillage (au nombre de 520). Ces chiffres appréciés multipliés par la quantité de semence donnent les chiffres de la récolte.

C'est par la combinaison des résultats de cette dernière méthode avec les rapports des Gouverneurs des provinces qu'on a pu dresser la présente relation.

La récolte de 1875 a été jugée par les Gouverneurs comme étant *au dessus de la moyenne*: jugement plus favorable que celui porté sur les 3 derniers ans (1872—1874) et signifiant que l'an 1875 est à comparer avec les bonnes années 1869—1871.

Le tableau N:o 1 résume les multiples des grains divers par province: col. 2 froment d'hiver, col. 3 froment d'été, col. 4 seigle d'hiver, col. 5 seigle d'été, col. 6 orge, col. 7 avoine, col. 8 méteil, col. 9 pois, col. 10 fèves, col. 11 vesces, col. 12 sarrasin, col. 13 colza, col. 14 pommes de terre. Les autres colonnes (15—25) contiennent des appréciations sur la récolte de lin, de fourrage etc.

Le tableau N:o 2 donne les quantités calculées de la récolte. Pour comparaison nous ajoutons aussi les chiffres de l'année précédente:

Récolte.	1874	1875
Froment (col. 2 et 3).....	1,212,600	1,182,200
Seigle (col. 4 et 5).....	7,014,300	7,202,500
Orge (col. 6).....	4,394,700	5,707,000
Avoine (col. 7)	10,964,800	17,292,100
Méteil (col. 8)	1,523,900	2,047,700
Légumineuses (col. 9—11)	700,900	1,185,000
Sarrasin (col. 12).....	5,200	4,600
Colza (col. 13)	25,800	8,700
Pommes de terre (col. 14)	19,287,900	19,569,000

Le tableau Litt. A contient des matériaux pour la critique de la valeur des chiffres trouvés pour la récolte de 1874.

Les données sur le poids moyen des céréales récoltés 1875 sont renfermées dans le tableau Litt. B, ce qui fait en hectolitre:

de froment	78,4 kilogr.
» seigle	72,8 »
» orge	64,3 »
» avoine	47,6 »
» méteil	57,0 »
» pois	81,2 »
» fèves	77,7 »
» vesces	75,0 »

Le poids total de tous les blés et légumineuses récoltés 1875 est 2,000 millions kilogrammes, c'est-à-dire 500 mill. kilogr. de *plus* que la récolte de 1874, l'excédant ayant une valeur d'env. 85 millions francs.

